

Η προβληματική της παθογένεσης ορισμένων διαταραχών της παιδικής ηλικίας

Δομή συμποσίου

1. Εισαγωγικό σχόλιο: Προβληματισμοί γύρω από την επίδραση των συστημάτων ταξινόμησης στη διάγνωση και αντιμετώπιση των ψυχικών διαταραχών (Κάκουρος)
2. Η έννοια της συννοσηρότητας στην ψυχοπαθολογία (Παπαηλιού)
3. Το παράδειγμα των διαταραχών άγχους: παρουσίαση περίπτωσης ιδεοψυχαναγκαστικής διαταραχής (Καραμπά)
4. Ο ρόλος του φύλου στην εκδήλωση και εξέλιξη ορισμένων ψυχικών διαταραχών (Μανιαδάκη)
5. Η επίδραση των αντιλήψεων στην εκδήλωση παθολογικής συμπεριφοράς: σκέψεις για τη θεραπευτική αντιμετώπιση (Κάκουρος)

Περίληψη

Οι προσπάθειες προσδιορισμού της αιτιολογίας των ψυχικών διαταραχών βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος όσων ασχολούνται με την ψυχική υγεία. Τόσο η ταξινόμηση όσο και η θεραπευτική αντιμετώπιση των ψυχικών διαταραχών επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τις εκτιμήσεις των ειδικών σε ό,τι αφορά την πιθανολογούμενη διαδικασία παθογένεσής τους.

Στόχος του συμποσίου αυτού είναι η παρουσίαση ενός νέου προβληματισμού σχετικά με την παθογένεση ενός φάσματος διαταραχών της παιδικής ηλικίας. Υιοθετούμε την άποψη πως σε αρκετές περιπτώσεις ψυχικών διαταραχών, τον πυρήνα του προβλήματος αποτελούν οι δυσλειτουργικές αντιλήψεις του ατόμου. Για την κατανόηση της επίδρασης των δυσλειτουργικών αντιλήψεων στην εκδήλωση ψυχικών διαταραχών παρουσιάζονται οι Αγχώδεις Διαταραχές.

Τα συμπτώματα διαφορετικών Διαταραχών Άγχους συχνά αλληλοεπικαλύπτονται σε βαθμό που καθιστούν την έννοια της συννοσηρότητας δυσλειτουργική. Τα άτομα που πληρούν τα κριτήρια διάγνωσης για κάποια Αγχώδη Διαταραχή διέπονται συνήθως από ένα κοινό χαρακτηριστικό: την υιοθέτηση απόλυτων και ανελαστικών αντιλήψεων στις οποίες εμμένουν και οι οποίες δυσκολεύουν την προσαρμογή τους στις απαιτήσεις της καθημερινής ζωής. Κατά την εκτίμησή μας, τα συμπτώματα των Διαταραχών Άγχους αποτελούν εκδηλώσεις μιας γενικευμένης διαταραχής της αντίληψης των καθημερινών εμπειριών και βιωμάτων του ατόμου. Ερευνητικά δεδομένα που αποκαλύπτουν διαφορές στη συχνότητα και τον τρόπο εκδήλωσης των Διαταραχών Άγχους σε αγόρια και κορίτσια ενισχύουν την άποψη αυτή.

**ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΗΣ ΣΥΝΝΟΣΗΡΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΨΥΧΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ
ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ ΣΤΗ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΩΝ
ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ**

Χριστίνα Παπαηλιού

Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού,
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Η έννοια της συννοσηρότητας αναφέρεται στην συνεμφάνιση δύο ή περισσότερων διαταραχών. Πολλοί ειδικοί υποστηρίζουν πως ο όρος αυτός έχει καθιερωθεί λόγω της αδυναμίας των υπάρχοντων συστημάτων ταξινόμησης να οριοθετήσουν με σαφήνεια τα διαγνωστικά κριτήρια κάθε διαταραχής. Άλλοι υποστηρίζουν πως η συνεμφάνιση διάφορων συμπτωμάτων μπορεί να αντανakλά διαφορετικούς τρόπους εκδήλωσης κάποιας διαταραχής. Σε κάθε περίπτωση, ο τρόπος με τον οποίο ο εκάστοτε ειδικός αντιλαμβάνεται τα αίτια της συννοσηρότητας επηρεάζει σημαντικά τόσο τη διαγνωστική όσο και τη θεραπευτική του προσπάθεια. Στη δική μας προσέγγιση εκτιμούμε πως στις περισσότερες τουλάχιστον περιπτώσεις κάποιες διαταραχές μπορεί να συνεμφανίζονται επειδή οφείλονται στους ίδιους αιτιολογικούς παράγοντες ή μπορεί απλά μια διαταραχή να αποτελεί την πρόιμη εκδήλωση κάποιας άλλης. Γι' αυτό θεωρούμε ιδιαίτερα σημαντική την προσπάθεια του ειδικού να κατανοήσει τη διαδικασία της επιγένεσης των προβλημάτων.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗΣ ΕΝΟΣ ΑΓΟΡΙΟΥ ΕΞΙ ΕΤΩΝ ΜΕ ΙΔΕΟΨΥΧΑΝΑΓΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Ράνια Καραμπά
Ψυχολογικό Κέντρο «ΑΡΣΗ»

Σύμφωνα με το DSM-IV, τα βασικά συμπτώματα της ιδεοψυχαναγκαστικής διαταραχής είναι οι επαναλαμβανόμενες ιδεοληψίες και οι ψυχαναγκασμοί με τους οποίους το άτομο ασχολείται καθημερινά σε βαθμό που παρακωλύεται η λειτουργικότητά του. Η αιτιολογία της διαταραχής αυτής δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς. Η περίπτωση που θα παρουσιάσουμε, αφορά σε ένα αγόρι έξι ετών, το οποίο ενοχλείται ιδιαίτερα από τις μυρωδιές του περιβάλλοντος, που παραπονιέται ότι του προκαλούν εμετό. Για το λόγο αυτό, συχνά αρνείται να πάει στο σχολείο. Για να εξουδετερώσει τις μυρωδιές θέλει να κρατάει πάντοτε στην τσέπη του ένα κομμάτι ψωμί. Αν αυτό δεν είναι εφικτό, νοιώθει ανασφαλής, κλαίει σπαραχτικά και παρουσιάζει αποδιοργανωμένη συμπεριφορά. Παράλληλα, το παιδί αυτό θέλει να βρίσκονται όλα σε τάξη και σε περιόδους έντασης εμφανίζει τικ και στοιχεία τραυλισμού. Συζητείται η αιτιολογία της εμφάνισης της διαταραχής, οι μέθοδοι θεραπευτικής αντιμετώπισης και η έκβαση της περίπτωσης.

ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ

Κατερίνα Μανιαδάκη

University of Southampton, Department of Psychology,
Ψυχολογικό Κέντρο «ΑΡΣΗ»

Οι μελέτες για τη διερεύνηση της αιτιολογίας της μεγαλύτερης συχνότητας εμφάνισης των διαταραχών άγχους και συναισθήματος στο γυναικείο πληθυσμό, αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα της σημασίας ορισμένων κοινωνικών αντιλήψεων για την εκδήλωση ψυχοπαθολογίας. Είναι ευρέως αποδεκτό ότι ορισμένες μορφές συμπεριφοράς είναι περισσότερο αποδεκτές όταν εκδηλώνονται από αγόρια σε σχέση με τα κορίτσια. Για παράδειγμα, η εκδήλωση θυμού, επιθετικότητας, διεκδικητικότητας, θεωρούνται χαρακτηριστικές των αγοριών ενώ στα κορίτσια ενθαρρύνεται συνήθως η συμβιβαστική διάθεση, η υποχωρητικότητα, η συγκράτηση ενδεχόμενων επιθετικών τάσεων. Επομένως, συχνά τα κορίτσια κοινωνικοποιούνται με στόχο τη μείωση της εμφάνισης αυτών των μη αποδεκτών μορφών συμπεριφοράς. Η υιοθέτηση και εσωτερίκευση των αντιλήψεων αυτών από τα κορίτσια ενδέχεται να διευκολύνει την μεταστροφή των απαγορευμένων τάσεων προς τον ίδιο τους τον εαυτό και να διαμορφώνει ένα πλαίσιο λειτουργίας γόνιμο για τη συχνότερη εμφάνιση συμπτωμάτων άγχους και κατάθλιψης.

Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΝ ΣΤΗΝ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ: ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ

Ευθύμιος Κάκουρος

ΤΕΙ Αθήνας, Ψυχολογικό Κέντρο «ΑΡΣΗ»

Οι προσπάθειες προσδιορισμού της αιτιολογίας των ψυχικών διαταραχών βρίσκονται στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος όσων ασχολούνται με την ψυχική υγεία. Ο ρόλος της προσωπικότητας του κάθε ατόμου και των αντιλήψεών με τις οποίες ο καθένας αντιμετωπίζει τον εαυτό του και τον κόσμο είναι κεντρικής σημασίας ως ενδιάμεσος – ρυθμιστικός παράγοντας μεταξύ των βιολογικών προδιαθέσεων και των περιβαλλοντικών παραγόντων οι οποίοι σχετίζονται με την εκδήλωση ορισμένων μορφών παθολογικής συμπεριφοράς.

Κατά την εκτίμησή μας, τα συμπτώματα των Διαταραχών Άγχους αποτελούν εκδηλώσεις μιας γενικευμένης διαταραχής της αντίληψης των καθημερινών εμπειριών και βιωμάτων του ατόμου. Στα πλαίσια αυτής της συλλογιστικής πιστεύουμε πως περισσότερο αποτελεσματικές είναι οι θεραπευτικές τεχνικές οι οποίες εστιάζουν στην τροποποίηση των δυσλειτουργικών αντιλήψεων μέσα από γνωσιακές – συμπεριφορικές προσεγγίσεις.